

Hudikskolan AB Org.nr. 559297-6954
info@hudikskolan.se

2022-06-13
Dnr 2019:5616

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolors arbete med
lärande för hållbar utveckling vid Hudikskolan
7-9 i Hudiksvalls kommun med huvudmannen
Hudikskolan AB

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Hudikskolan 7-9 avseende verksamhetens kvalitet inom lärande för hållbar utveckling. Bakgrunden till granskningen är att Sverige genom Agenda 2030 förbundit sig att senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling. Granskningen handlar om i vilken utsträckning rektor styr och organiserar arbetet med lärande för hållbar utveckling så att det präglar utbildningen i sin helhet samt i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som rör lärande för hållbar utveckling. Granskningen inriktas på lärande för hållbar utveckling i årskurserna 7-9.

Läsanvisning

Granskningen är uppdelat i tre bedömningsområden. Inom varje bedömningsområde har Skolinspektionen satt upp ett antal kvalitetskriterier som beskrivs i bilaga 2. I denna bilaga finns också beskrivet hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje bedömningsområde görs en sammantagen bedömning av skolans/verksamhetens arbete i relation till framtagna kvalitetskriterier inom området. Kvalitetskriterierna beskriver ett arbete med lärande för hållbar utveckling av hög kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att utvecklingsarbete behövs för att uppfylla kvalitetskriterierna anger Skolinspektionen på vilken eller vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av skolan. Om en skola/verksamhet bedöms fungera väl begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen gör följande bedömning i relation till framtagna kvalitetskriterier vid Hudikskolan 7-9:

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att skapa en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling så att den

omfattar alla lärare och att arbetet därmed kan genomsyra utbildningen i sin helhet.

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland samtliga lärare samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **2022-12-16** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas till dokument.goteborg@skolinspektionen.se eller Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2019:5616) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

Inom detta område granskas i vilken utsträckning rektorn styr skolans arbete med lärande för hållbar utveckling, så att det präglar utbildningen i sin helhet. Det omfattar hur styrningen främjar en gemensam förståelse om vad lärande för hållbar utveckling är, delaktighet och ett gemensamt ansvarstagande hos lärarna. Det inkluderar också att det finns strukturer för samverkan mellan lärare för ämnesövergripande samarbeten. Vidare granskas om lärande för hållbar utveckling genomsyrar hela skolans verksamhet, genom att det förekommer aktiviteter som berör andra delar av utbildningen än själva undervisningen. Skolinspektionen granskar även om rektors styrning möjliggör samverkan med det omgivande samhället så att det skapas autentiska lärmiljöer som gör att de komplexa hållbarhetsfrågorna ges ett aktuellt sammanhang för eleverna. För att vara en del av skolans utvecklingsarbete behöver arbetet med lärande för hållbar utveckling följas upp på ett systematiskt sätt.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att rektors styrning ger lärarna förutsättningar för ansvarstagande, inflytande, initiativtagande och samverkan. Dock används inte dessa förutsättningar i någon större utsträckning så att elever ges möjlighet att förstå hållbarhetsfrågor som en helhet där de olika dimensionerna samspelar och påverkar varandra. Vidare tillvaratar skolan i några sammanhang kompetens hos övrig personal i arbetet med lärande för hållbar utveckling. Skolan möjliggör också autentiska lärmiljöer genom kontakt med det omgivande samhället. När det gäller uppföljning av arbetet med lärande för hållbar utveckling gör skolan detta i viss utsträckning genom exempelvis elevenkäter som bland annat omfattar elevernas upplevda delaktighet och inflytande. Dock finns i övrigt ingen systematisk utvärdering eller uppföljning av området. Granskningen visar vidare att det saknas en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling som omfattar syftet med arbetet, dess innehåll och form.

Lärare ges förutsättningar för ansvarstagande, inflytande, initiativtagande och samverkan

Granskningen visar att rektors styrning ger lärare utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i arbetet med lärande för hållbar utveckling. På lärarinitiativ har det genomförts ämnesövergripande arbeten såsom till exempel ett projekt i årskurs 8 kring urfolk och minoriteter. (Se mer nedan.) Lärare säger i intervju att när det gäller kontakter med det omgivande samhället sker dessa på deras initiativ och tillägger att rektorn är välvilligt inställd till och uppmuntrar sådana uppslag.

Granskningen visar vidare att rektors styrning ger lärare förutsättningar för samverkan. Tid finns till exempel avsatt för morgonmöten varje dag, arbetsmöten varje vecka och "arena för skolutveckling" varannan. På morgonmötena avhandlas vad som kommer att hända under dagen och på arbetsmötena sker gemensam planering och information. Under innevarande läsår har en stor del av tiden på "arena för skolutveckling" ägnats åt Skolverkets utbildning Specialpedagogik för lärande. Utöver ovanstående finns även "superarena" där lärare från huvudmannens samtliga skolenheter träffas och arbetar tillsammans kring bland annat verksamhetens mål.

I granskningen framkommer att lärarnas upplevda möjligheter att ta hjälp av sina kollegor för att hantera pedagogiska utmaningar de erfar i undervisningen är goda. Rektorn uppger att genom bland annat det kollegiala arbetet med specialpedagogik för lärande har det underlättats för lärarna att be om hjälp och att prata om utmaningar i klassrummet med varandra. Lärarna berättar att de på måndagarnas arbetsmöten tar upp pedagogiska dilemman och pratar med varandra i kollegiet om dem. Därutöver uppger de att atmosfären på skolan är öppen och informell.

Både lärare och rektorn uttrycker i intervjuer en önskan om mer samverkan och ämnesövergripande arbete på skolan. Detta för att utveckla undervisningen och ge eleverna en mer holistisk bild av bland annat hållbar utveckling. I Skolenkäten 2020 värderade den pedagogiska personalen på skolan förekomsten av ämnesövergripande arbeten långt över genomsnittet i riket, medan resultatet i samma enkät 2022, på frågan om lärarna samverkar med kollegor när de planerar sin undervisning, hamnade ungefär i paritet med genomsnittet i riket.¹ Rektorn säger i intervju att de stora ämnesövergripande arbetena mellan ett flertal ämnen har minskat på skolan, och att de ämnesövergripande projekten numer ofta endast omfattar ett

¹ Resultat i Skolenkäten anges i form av indexvärden (0-10), där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. I Skolenkäten våren 2020 värderade lärarna på skolan påståendet "På den här skolan har vi ämnesöverskridande arbeten" till index 8,1 (riket 6,1). I Skolenkäten våren 2022 värderade lärarna på skolan att de samverkar med kollegor när de planerar sin undervisning till index 6,3 (riket 6,1).

par ämnen. I intervjuer ger lärarna några exempel på samarbeten mellan olika ämnen, som till exempel det tidigare nämnda arbetet kring minoriteter och urfolk i årskurs 8. Detta projekt har genomförts i samverkan mellan ämnena svenska, engelska, bild och slöjd. Vidare har eleverna i årskurs 9 fått arbeta med en egen budget i samarbete mellan hem- och konsumentkunskap och matematik. Dock framgår inte hur dessa exempel på samarbeten syftar till att ge eleverna en förståelse för hållbar utveckling utifrån ett holistiskt perspektiv där dimensionerna² integreras.

Skolan tillvaratar i viss mån kompetens hos övrig personal i arbetet med lärande för hållbar utveckling

I granskningen framkommer att skolan i några sammanhang tillvaratar kompetens och erfarenhet hos annan personal än lärare i arbete som berör lärande för hållbar utveckling. Av informationsinhämtningen och intervjuer framgår att kurator undervisar alla elever i ledarskap- och motivationsutbildningen.³ Vidare träffar alla elever skolans husmor och får då bland annat information om skolans arbete med återvinning och sopsortering. Eleverna har tidigare även bland annat fått ge feedback på skolmatsmenyn till skolans kock. Dock framgår inte vilken koppling kontakterna med husmor och kock har till undervisningen eller elevernas lärande.

Rektors styrning möjliggör autentiska lärmiljöer genom kontakt med det omgivande samhället

Granskningen visar att rektors styrning möjliggör för aktiviteter som skapar verkliga lärmiljöer där komplexa hållbarhetsfrågor kan sättas in i ett sammanhang för eleverna. Lärare säger i intervju att rektorn är positiv till och öppen för till exempel inslag i undervisningen med externa föreläsare och rektorn skriver i informationsinhämtningen att lärare också uppmuntras och får förutsättningar att genomföra studiebesök. Lärare bekräftar detta i intervju, men tillägger att de kanske skulle kunna utnyttja de goda förutsättningarna mer. Exempel på genomförda studiebesök är bland annat kulturgårdar, muséer och reningsverk. En lärare berättar också att i samband med en demokratidag kommer personer från kommunen till skolan och berättar om de kommunala beslutsprocesserna och därefter får eleverna också göra studiebesök. Detta för att eleverna ska få en inblick i kommunens beslutsprocesser och arbete och också för att de ska få kunskap om vad de kan påverka idag och hur de kan göra sin röst hörd. Gällande externa mottagare av elevernas arbeten beskriver en lärare att i samhällskunskap har eleverna skrivit medborgarförslag som sedan har skickats till kommunen. Rektorn säger att skolans visar upp mycket

² De tre dimensionerna är ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska.

³ Enligt skolans hemsida främjar denna utbildning den personliga utvecklingen hos eleverna. Målet är att ge förutsättningar för att bli en bra ledare med god självkänedom och en stark motivation. Syftet är att föda självkänsla och självförtroende och visa att alla kan nå framgång genom att göra medvetna val. Enligt informationsinhämtningen kretsar utbildningen kring frågor om solidaritet och jämställdhet, och eleverna tränas i att ta etiska ställningstaganden och fatta hållbara beslut.

av elevernas arbeten på sociala medier eftersom det finns svårigheter med att komma ut och visa dem på annat sätt.

Skolan har i vissa delar en systematisk uppföljning av arbetet med lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionens granskning visar att rektorn följer upp elevers delaktighet och inflytande genom processmätningar flera gånger per läsår i form av elevenkäter, men något jämställdhetsperspektiv finns inte då uppföljningen inte sker könsuppdelat. Rektorn säger i intervju att detta gjordes tidigare, men eftersom det inte fanns några signifikanta skillnader mellan flickors och pojkars svar slutade de på skolan följa upp utifrån den parametern. Rektorn och lärare uppger vidare i intervjuer att i det systematiska kvalitetsarbetet följs inte arbetet med lärande för hållbar utveckling upp specifikt.

Det saknas en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionens granskning visar att det på skolan i princip saknas en gemensam förståelse, främst gällande innehåll och arbetssätt, för vad arbete med lärande för hållbar utveckling innebär. Visserligen framkommer i intervjuer med lärare och rektorn att det finns en gemensam förståelse, genom skolans vision och mål⁴, för att syftet med utbildningen handlar om att utveckla elevernas handlingskompetens. Dock uppger lärare i intervju att denna koppling till lärande för hållbar utveckling inte gjorts på skolan. Rektorn introducerar vision och mål för nyanställda bland annat genom att ta upp dessa i anställningsintervju och efter anställning sker kontinuerliga samtal kring dem både kollegialt och med rektorn.

Både lärare och rektorn uppger att innehållet i lärande för hållbar utveckling inte behandlats i några gemensamma forum, förutom att det inför granskningen blev diskussioner och då samtalade de på skolan om den miljömässiga dimensionen, medan den ekonomiska och den sociala inte framkom lika tydligt. Rektorn säger att de på skolan behöver ha mer diskussioner för att utveckla en helhetssyn och medvetenhet kring lärande på hållbar utveckling.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom bedömningsområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

⁴ Enligt skolans hemsida är visionen att vara världens mest motiverande skola. Enligt inskickat material är målen elever som är trygga, tycker det är roligt att gå i skolan och som utvecklar en god självkänsla samt elever som når akademiska resultat som är högre än riksnittet och som utvecklar ett gott självförtroende.

- Rektorn behöver utveckla arbetet med att skapa en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling så att den omfattar alla lärare och att arbetet därmed kan genomsyra utbildningen i sin helhet.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling. Det fattas en samsyn som omfattar hela skolan gällande såväl innehåll som formerna för utbildningen. Visserligen finns en samsyn, utifrån skolans vision och mål, att utbildningens syfte är att utveckla elevernas handlingskompetens. Denna vision är emellertid inte direkt kopplad till lärande för hållbar utveckling. Eftersom en gemensam förståelse saknas i stora delar finns det heller ingen riktning för arbetet med lärande för hållbar utveckling som alla lärare, elever och rektor kan arbeta tillsammans utifrån.

För att lärande för hållbar utveckling ska kunna bedrivas på ett framgångsrikt sätt som bidrar till elevernas handlingskompetens behöver lärande för hållbar utveckling genomsyra utbildningen i sin helhet. Lärande för hållbar utveckling kännetecknas av ämnesövergripande frågor och ett lärande som relaterar till övergripande läroplansmål såsom kritiska förhållningssätt, reflektion kring värdegrund, demokratiska arbetssätt och delaktighet och inflytande från eleverna⁵. Lärande för hållbar utveckling bör därför ses om en prioriterad uppgift för samtliga lärare och inte vara avhängigt lärarnas eget intresse eller endast förekomma i vissa ämnen. En grundläggande utgångspunkt för arbetet är att det finns en gemensam förståelse för vad lärande för hållbar utveckling är och hur skolan ska arbeta med det. Att förståelsen är gemensam innebär att den är välkänd bland alla lärare och att de känner sig trygga med vad det innebär för deras egen undervisning och yrkesutövning. Om ansvaret tillskrivs enskilda individer utan stöd från en gemensam förståelse är det svårt att omsätta lärdomar till förändringar i hela organisationen. Risken är stor att individuella ansträngningar blir kortlivade projekt som bara existerar i enskilda ämnen eller enstaka klasser.⁶

Skolinspektionen rekommenderar därför rektor att bygga upp och upprätthålla en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling som omfattar alla lärare. En gemensam förståelse kan till exempel etableras genom att skolan vidareutvecklar de rutiner som finns gällande den gemensamma förståelsen av skolans vision. Skolan kan på så sätt ta fram och inarbeta rutiner för ett

⁵ Skolverket (2018). Kunskapsöversikt över arbetet med lärande för hållbar utveckling i skolväsendet. Rapport. Dnr 51.3-2018:947.

⁶ Mogren, A. (2019). Guiding principles of transformative education for sustainable development in local school organisations: Investigating whole school approaches through a school improvement lens (Doctoral dissertation, Karlstads universitet).

kontinuerligt arbete med lärande för hållbar utveckling som också inkluderar rutiner för att introducera nyanställda i arbetet. En gemensam förståelse kan också etableras och upprätthållas genom ett kontinuerligt arbete för att göra alla lärare delaktiga i skolans arbete med lärande för hållbar utveckling. Även kompetensutveckling kan bidra till en gemensam förståelse av lärande för hållbar utveckling (se nedan).

Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling. Detta förutsätter att rektorn har tagit reda på behovet och utifrån det erbjudit relevant kompetensutveckling.

För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär. Det betyder att de har kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Det betyder också att de har kunskaper om de tre olika dimensionerna av hållbar utveckling och hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att de uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hanteras.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom bedömningsområdet behöver utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att rektorn inte har kartlagt behoven av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna. Det har heller inte förekommit någon sådan fortbildning under de senaste åren. Lärarna uttrycker i intervju att de har sinsemellan varierande kännedom om Agenda 2030 och de tre hållbarhetsdimensionerna. Lärarna uppger också att deras kunskaper om de nationella miljömålen är mindre än kunskaperna om de globala målen i Agenda 2030. Granskningen visar vidare att lärarna identifierat några pedagogiska utmaningar som uppstått i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

Rektorn har inte kartlagt behovet av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling

Skolinspektionens granskning visar att rektorn inte har kartlagt behoven av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling och att lärarna inte har fått någon kompetensutveckling inom området. Av informationsinhämtningen och intervjuer framkommer att någon kompetensutveckling direkt relaterad till lärande för hållbar utveckling inte genomförts på skolan under de senaste åren. Innevarande

läsår har mestadels ägnats åt kollegialt lärande kring Skolverkets moduler gällande specialpedagogik för lärande. Rektorn berättar att generellt kartläggs lärarnas behov av kompetensutveckling genom årliga kompetensmätningar och även genom skattningar inom mätningen "skicklig lärare". Hen tillägger att hens kännedom om lärarnas kompetens mest handlar om det pedagogiska perspektivet. Några lärare säger att kompetensutvecklingsbehov också diskuteras i deras samtal med rektorn utifrån resultaten av elevernas termins- och läsårsutvärderingar av undervisningen. Dock uppger lärarna att någon specifik kartläggning av behoven av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling inte har skett.

Lärarna uppger sig ha varierande kännedom om Agenda 2030 och de olika hållbarhetsdimensionerna

Lärarna uppger att de har sinsemellan varierande kännedom om de globala målen i Agenda 2030. Till exempel säger lärare som nyligen gått eller går lärarutbildning att de har goda kunskaper eftersom målen behandlas där, medan andra lärare uppger att deras kunskaper är på en mer generell nivå. När det gäller de tre dimensionerna framkommer att lärarna anser sig ha relativt goda kunskaper. Några av dem säger dock att den ekonomiska dimensionen skulle de behöva mer kunskaper om. Gällande de nationella miljömålen uppger samtliga lärare att deras kunskaper om dem är sämre än deras kännedom om de globala målen, och rektorn säger att dessa mål inte diskuterats på skolan.

Granskningen visar att lärarna identifierat några pedagogiska dilemman och utmaningar som kan uppstå i arbetet med lärande för hållbar utveckling. I informationsinhämtningen framkommer att lärare bland annat ser svårigheter med att lägga fram problematiken med klimatförändringar utan att skapa en hopplöshet hos eleverna. Vidare upplever lärare det problematiskt få elever att se utifrån ett övergripande perspektiv på hållbar utveckling och kunna växla mellan olika synsätt. Som tidigare nämnts uppger lärarna att de upplever sig ha goda möjligheter att ta hjälp av sina kollegor för att hantera de pedagogiska utmaningar de erfar i undervisningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland samtliga lärare samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.

Granskningen visar att rektorn inte har kartlagt behoven av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna och att de inte heller har fått någon kompetensutveckling inom området.

Rektor behöver därför utveckla arbetet med att kartlägga behovet av och erbjuda relevant kompetensutveckling för lärarna inom lärande för hållbar utveckling. För att lärarna med god kvalitet ska kunna arbeta med och uppnå syftet med lärande för hållbar utveckling krävs det att lärarna har kunskaper om vad lärande för hållbar utveckling innebär och hur de praktiskt kan arbeta med lärande för hållbar utveckling utifrån de didaktiska aspekterna innehåll (vad), form (hur) och syfte (varför). Lärarna behöver ha kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning. Vidare behöver de ha kunskaper om de tre olika dimensionerna av hållbar utveckling och hur dessa dimensioner hänger ihop och påverkar varandra (holism) samt att lärarna uppmärksammar och reflekterar över hur pedagogiska dilemman kan hanteras. Rektor har ett särskilt ansvar för att skolpersonalen får kännedom om de internationella överenskommelser som Sverige har förbundit sig att beakta i utbildningen samt att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.⁷

Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att genomföra en kartläggning av behovet av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling bland lärarna och vidta adekvata åtgärder utifrån kartläggningens resultat. Kompetensutveckling kan också bidra till en gemensam förståelse av lärande för hållbar utveckling (se ovan).

Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

Inom detta område granskar Skolinspektionen i vilken utsträckning eleverna ges möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som berör lärande för hållbar utveckling. Det omfattar i vilken utsträckning eleverna involveras på ett konkret sätt i undervisningen och utbildningen som rör lärande för hållbar utveckling. För att inflytandet ska vara reellt behöver flickor och pojkar stimuleras till att ta aktiv del i planering och utvärdering av undervisningens arbetssätt, arbetsformer och innehåll samt andra aktiviteter i utbildningen.

I detta ingår också i vilken utsträckning eleverna får möjligheter att tränas i att göra medvetna etiska ställningstaganden och att flickor och pojkar upplever autenticitet i undervisningen genom att den tar upp problem som känns angelägna för dem. Elevernas ställningstaganden ska få bygga på såväl kunskaper som vad de moraliskt vill värna om.

⁷ Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Slutligen omfattar området i vilken utsträckning utbildningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningsätt där en mångfald av åsikter, värden och perspektiv används för att belysa hållbarhetsfrågor. I det ingår att alla får säga sin mening, att åsikter tillåts stå i konflikt med varandra och att flickors och pojkars tankar och idéer tas på allvar. En utgångspunkt i ett pluralistiskt perspektiv är att undervisningen startar i elevernas samtal och att undervisningen synliggör olika perspektiv och värdekonflikter i hållbarhetsfrågor.

Skolinspektionen bedömer att arbetet vid skolenheten inom det granskade bedömningsområdet fungerar väl och har inte identifierat något utvecklingsområde.

Skolinspektionens granskning visar sammanfattningsvis att eleverna får möjlighet att göra etiska ställningstaganden i undervisningen och även i viss utsträckning bearbeta och arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras liv. Eleverna ges också möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar, med olika perspektiv och värdekonflikter närvarande. Vidare ges eleverna möjligheter till delaktighet och inflytande i både utbildningen och undervisningen. Dock framkommer att när det gäller undervisningen skiljer sig elevernas möjligheter till inflytande åt mellan lärare.

Eleverna ges inflytande och delaktighet i undervisningen och utbildningen

Granskningen visar att elever ges inflytande och möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetsformer. Genom "coachtid" och pass med rektorn inom utbildningen "ledarskap och motivation" varje vecka får eleverna klassvis möjlighet till delaktighet och inflytande gällande till exempel elevsociala aktiviteter, den fysiska skolmiljön och skolmaten. I intervjuer framkommer att dessa företeelser har ersatt den formella strukturen med klass- och elevråd på skolan. Detta innebär, enligt rektorn, lärare och elever, att elevdemokratien nu utövas på ett mer direkt sätt än genom den representativa formen av elevinflytande. Som tidigare nämnts genomförs också flera gånger om året processmätningar genom elevenkäter som bland annat omfattar elevernas upplevelse av inflytande, arbetsro och trivsel. Resultaten bearbetas klassvis tillsammans med rektorn inom utbildningen "ledarskap och motivation" och eleverna får komma med förslag på åtgärder. I skol-

enkäten våren 2022 värderade eleverna i årskurs 8 på skolan att de vuxna på skolan lyssnar på förslag från eleverna i högre grad än genomsnittet i riket.⁸ I intervjuer med elever bekräftas denna bild, även om någon elev efterlyser mer insyn i vad andra klasser på skolan tycker och någon annan elev önskar att matrådet kommer igång igen.

När det gäller elevernas delaktighet och inflytande i undervisningen visar granskningen att eleverna i årskurs 8 våren 2022 värderade detta högre än genomsnittet i riket.⁹ Dock framkommer i samtliga intervjuer att det skiljer sig åt mellan lärare och ämnen hur mycket eleverna får utöva ett aktivt inflytande. Rektorn berättar att det i skolans rutiner framgår att eleverna både ska få vara med och påverka innehållet i undervisningen och också utvärdera efter varje arbetsområde. Hen säger också att vissa lärare är mycket framgångsrika i detta medan andra inte genomför det fullt ut. Rektorn uppger vidare att hen, på individnivå, arbetar med lärare för att detta ska förbättras.

Av Skolinspektionens granskning framgår att eleverna upplever att de kan bidra till hållbar utveckling i vissa delar. I intervju säger elever att de kan påverka privat genom att exempelvis sopsortera hemma, panta tomglas, inte köpa nya kläder och cykla istället för att åka bil. När det gäller att påverka på det politiska planet är eleverna mer tveksamma – någon elev säger att det kan hen inte göra och någon annan uppger att hen tror att alla kan påverka men att det samtidigt är svårt eftersom det ändå inte blir några förändringar. Enligt eleverna finns det ingen skillnad mellan flickor och pojkar gällande hur de känner att de kan bidra till hållbar utveckling.

För att ytterligare höja kvaliteten inom området rekommenderar Skolinspektionen att lärarna och rektorn fortsätter att utveckla arbetet med att ge eleverna möjlighet till delaktighet och inflytande, genom demokratiska arbetsformer, i undervisningen och i utbildningen som helhet. Detta kan till exempel ske genom att eleverna i högre grad deltar i planering av den dagliga undervisningen och också får påverka teman och aktiviteter inom lärande för hållbar utveckling.

⁸ Resultat i Skolenkäten anges i form av indexvärden (0-10), där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Indexvärde för frågan " Hur mycket tycker du att de vuxna i skolan lyssnar på förslag från eleverna, till exempel från klassråd eller elevråd?" för elever i årskurs 8 på Hudikskolan 7-9 är 6,0, jämfört med samtliga medverkande skolenheters 5,1.

⁹ Resultat i Skolenkäten anges i form av indexvärden (0-10), där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Indexvärde för frågan " Hur mycket tycker du att ni elever får vara med och påverka hur ni ska arbeta på lektionerna?" för elever i årskurs 8 på Hudikskolan 7-9 är 5,6, jämfört med samtliga medverkande skolenheters 4,4.

Eleverna får möjlighet att göra etiska ställningstaganden och i viss mån bearbeta frågor som berör deras liv

Skolinspektionens granskning visar att eleverna får möjlighet att göra etiska ställningstaganden i undervisningen och utbildningen och frågor som berör deras liv bearbetas i viss utsträckning. Elever ger i intervju exempel på att de i religionskunskap, på "coachtid" samt i "ledarskap och motivation" fått arbeta med värderingsövningar där de fått göra etiska ställningstaganden. Lärare beskriver bland annat att på coachtid har elever i årskurs 7 fått höra påståenden gällande jämställdhet och respekt och sedan fått välja en plats på en tänkt linje mellan "håller med" och "håller inte alls med". Vidare, uppger lärare, har elever i årskurs 8 fått diskutera etiska frågor kring relationer och regelverk för HBTQI+, frågor kring abort samt sex och samtycke i biologi. En annan lärare ger som exempel att i engelska har elever i årskurs 8 också fått diskutera mäns våld mot kvinnor och ta ställning till var de tycker gränsen går för att ett beteende inte längre är OK.

Undervisningen präglas i stort av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt

Granskningen visar att eleverna i stort ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Samtliga elever uppger i intervju att de generellt upplever att det är OK att tycka olika i klassrummet och att det inte finns någon skillnad mellan hur flickors och pojkars tankar tas emot. Dock uppger några av dem att till exempel "taskiga" kommentarer från elever kan förekomma, och att det skiljer sig åt mellan lärare i hur detta hanteras. Lärare beskriver i intervju olika sätt de använder för att samtliga elever ska våga ge uttryck för sina idéer, som exempelvis att eleverna får rösta med huvudet mot bordet så att de inte ser andras val eller att de samlar in elevförslag och sedan själva presentera dem samlat för klassen. Andra exempel som framkommer är att någon lärare använder "namnpinnar" för att fördela ordet och också låter eleverna skriva ner sina tankar och idéer enskilt. Rektorn och lärarna beskriver vidare, som tidigare nämnts, att bland annat både på "coachtid" och i utbildningen "ledarskap och motivation" låter de eleverna träna på att ta ställning i olika frågor bland annat genom olika värderingsövningar.

Granskningen visar vidare att undervisningen i viss grad, beroende på ämne, kännetecknas av att det finns olika perspektiv och värdekonflikter och att lärandet i viss utsträckning inte handlar om att hitta ett enda rätt svar. Elever beskriver i intervju att sådana frågor kommit upp i undervisningen i de samhällsorienterande ämnena och i slöjd. Några av dem berättar att de nyligen haft en muntlig redovisning om att sluta med "fast fashion" och i samband med detta samtalat om att bomullsproduktion sliter mycket på naturen men att den också skapar många jobb. Lärarna ger i inskickat material flera exempel på frågeställningar där det kan finnas olika perspektiv på hållbarhetsfrågor och där det kan uppstå värdekonflikter. Till

exempel beskriver en lärare hur hen i engelska låtit eleverna arbeta med och diskutera levnadsvillkor i engelsktalande länder utifrån klimat och hushållsekonomi. En annan lärare exemplifierar att i samhällskunskap har den senaste tidens ökade drivmedelspriser diskuterats utifrån perspektiven privat- och samhällsekonomi kontra miljöaspekter och klimatförändringar. Ytterligare en lärare beskriver att i fysik har eleverna fått i uppgift att välja en elkälla och sedan resonera kring källans fördelar och nackdelar utifrån olika perspektiv.

På Skolinspektionens vägnar

X Ann Edvinsson

Beslutsfattare
Signerat av: Ann Edvinsson

X Christina Sjögren

Föredragande
Signerat av: Christina Sjögren

I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Camilla Ekman deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Granskningsintervjuer har genomförts på Hudikskolan 7-9 mellan den 3 maj och den 5 maj 2022 av utredarna Christina Sjögren och Camilla Ekman.

Huvudman för Hudikskolan 7-9 är Hudikskolan AB i Hudiksvall kommun. Huvudmannen är, förutom för Hudikskolan 7-9, också huvudman för grundskolan Hudikskolan F-6 och gymnasieskolan Hudikgymnasiet. Hudikskolan 7-9 är belägen utanför centrala Hudiksvall och har läsåret 2021/2022 cirka 185 elever. Lärarna på skolenheten är organiserade i ett gemensamt arbetslag. Skolenheten leds av en rektor.

Bilaga 2: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Vid granskningstillfället inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Tre gruppintervjuer med elever i årskurserna 7-9
- Tre gruppintervjuer med lärare
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från granskningstillfället för faktakontroll.

Bedömningsområden

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av framtagna kvalitetskriterier, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet.

Inom respektive område granskas följande:

Bedömningsområde A: Rektors styrning för samsyn, delaktighet och samverkan i arbetet med lärande för hållbar utveckling

- Rektor och lärare har en gemensam förståelse kring hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling, till exempel genom en pedagogisk helhetsidé.
- Rektors styrning ger lärarna utrymme till ansvarstagande, inflytande och initiativtagande i relation till skolans arbete med lärande för hållbar utveckling.
- Lärarna har goda förutsättningar för samverkan i planering, genomförande och utveckling av undervisningen gällande lärande för hållbar utveckling. Lärarna upplever sig också ha goda möjligheter att ta hjälp av sina kollegor för att hantera dilemman eller för att utveckla sin undervisning.
- Det förekommer aktiviteter som berör lärande för hållbar utveckling som involverar och tar tillvara erfarenheter och kompetens hos övriga personalgrupper i skolan. Aktiviteterna berör inte enbart undervisningen, utan också andra delar av utbildningen.
- Rektors styrning möjliggör ett utbyte och en kontakt med det omgivande samhället i arbetet med lärande för hållbar utveckling.

- Arbetet med lärande för hållbar utveckling följs upp inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete. I uppföljningen finns ett jämställdhetsperspektiv.

Bedömningsområde B: Lärares kunskaper om lärande för hållbar utveckling i utbildningen

- Lärarna bedömer att de har god kännedom om de globala målen i Agenda 2030 och de nationella miljömålen som de ser som mest relevanta för sin undervisning.
- Lärarna bedömer att de har goda kunskaper om de tre olika dimensionerna, dvs ekonomiska, sociala/kulturella och miljömässiga/ekologiska av hållbar utveckling. Undervisningen om lärande för hållbar utveckling behandlar hållbar utveckling utifrån ett holistiskt perspektiv där dimensionerna integreras.
- Lärarna kan ge exempel på pedagogiska utmaningar inom ramen för lärande för hållbar utveckling. Konkret innebär det till exempel att de kan redogöra för något dilemma de har identifierat och hur de hanterar det.
- Lärare ges den kompetensutveckling som de behöver för att kunna arbeta med lärande för en hållbar utveckling.

Bedömningsområde C: Elevernas möjlighet till delaktighet och inflytande i de delar av utbildningen som berör hållbar utveckling

- Eleverna ges genom aktiv delaktighet möjlighet att utveckla förtrogenhet med demokratiska arbetsformer. Såväl flickor som pojkar ger uttryck för att de har möjlighet att bidra till hållbar utveckling genom att vara med och påverka.
- Eleverna upplever att undervisningen ger dem möjlighet till medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter. Såväl flickor som pojkar får möjlighet att bearbeta och arbeta med frågor som engagerar dem och berör deras liv.
- Eleverna upplever att undervisningen präglas av ett kritiskt och pluralistiskt förhållningssätt. Såväl flickor som pojkar ges möjlighet att bidra till fördjupade diskussioner där allas tankar och idéer tas på allvar. Eleverna upplever att undervisningen kännetecknas av att det oftast finns olika perspektiv och intressekonflikter och att lärandet i låg utsträckning handlar om att hitta ett enda rätt svar.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling \(skolinspektionen.se\)](https://www.skolinspektionen.se/skolors-arbete-med-larande-for-hallbar-utveckling)

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde A

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 §§ samt 4 kap. 4-7 och 14 §§ skollagen (2010:800)

Förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37) inklusive kursplaner i grundskolans ämnen (Lgr 11)

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen (SKOLFS 2011:19)

Bedömningsområde B

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 2 kap. 9-10 och 34 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, Skolans uppdrag och Varje skolas utveckling

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bedömningsområde C

Författningsstöd

1 kap. 4-5 §§, 4 kap. 9 och 13 §§ skollagen

Lgr 11

Särskilt i Lgr 11 inom detta bedömningsområde;

1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Saklighet och allsidighet, En

likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, Skolans uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8. Rektorns ansvar

Skolverkets föreskrifter om kunskapskrav för grundskolans ämnen

Bilaga 4: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den tematiska kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Utvecklingsområde: Rektorn behöver utveckla arbetet med att skapa en gemensam förståelse för hur skolan ska arbeta med lärande för hållbar utveckling så att den omfattar alla lärare och att arbetet därmed kan genomsyra utbildningen i sin helhet.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?

Utvecklingsområde: Rektorn behöver kartlägga vilket behov av kompetensutveckling inom lärande för hållbar utveckling som finns bland samtliga lärare samt erbjuda kompetensutveckling utifrån vad kartläggningen visar.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur skolenhetens/verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet:

Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:
En viktig del i Skolinspektionens arbete är att ta del av elevernas synpunkter om sin skolsituation i våra utredningar. Vi skulle därför vilja veta om ni återkopplat vårt beslut till eleverna och i så fall på vilket sätt?